

Rojstvo

Ludvik je bil rojen petega septembra 1638, v St. Germain-en-Laye. Njegovi starši, kralj Ludvik XIII in Ana Avstrijska, so ga po 20-letih zakona krstili kot Ludvik-Diedonné, kar je pomenilo Ludvik-dar božji.

Zgodnja doba vladanja

Leta 1643 je Ludvik XIII umrl. Ana Avstrijska je s pomočjo njenega ministra Kardinala Mazarina vladala Franciji kot regentinja. Smrt Ludvikovega očeta mu je pokazala strogo in neobičajno vzgojo francoskih princev; otroške a vendar poučne igre so mu dajale potrebno izobrazbo. Njegova mati mu je izoblikovala pravila dobrega vedenja in učila krščanskih nauk. Mazarin ga je inštruktoriral v protokolu, vojaških in vladarskih veščinah. Zaradi Fronde – dve vstaji zoper krono med 1648 in 1653 – je moral Ludvik prevzeti nalogo, da državo zopet umiri, ji vrne stabilnost in prenovi Francosko vladarsko hišo, ter da si povrne zopet svojo veljavo kot kralj. Sočasno s Francosko-Špansko-Pirenejskim sporazumom (1659) se je poročil s svojo špansko sestrično Marijo-Terezijo, leta 1660. Po smrti Mazarina, naslednjega leta, je Ludvik šokiral Francijo s odstavitvijo svojega prvega ministra, proglasil se je za edinega vladarja in izbral Jeana-Baptiste Colberta kot svojega finančnega svetovalca. Colbert je izboljšal domačo trgovino in obnovil francosko mornarico.

Njegova trma mu je narekovala, da je bil Ludvik XIV zelo delaven kralj. Vsak ponedeljek, sredo in soboto se je sestajal s svojim koncilom svetovalcev, kjer so odločali o njegovih 20 milijonov podanikov. Ludvik je izpopolnil dva efektivna nova instrumenta moči: skupino odličnih diplomatov in močno najemniško vojsko. Po letu 1682 je kralj posvečal večino časa mestecu Versailles, blizu Pariza, kjer je zgradil krasno palačo, katera je postala ponos Evrope.

Vojni pohodi

V zunanjih zadeva je bila Ludvikova skrb namenjena predvsem položaju Francije, da obkoli svoje nasprotnike na severnih in vzhodnih frontah in se zaščiti pred Habsburško močjo, kateri so nadzorovali Francijo na dveh straneh preko Španije in Nemčije. V štirih vojnah je razkazal svoje vojaške sposobnosti pred Evropo. Leta 1667 se je boril za svojo dedno pravico in si priboril Špansko in Nizozemsko. Njegove hitre zmage so Anglijo, Nizozemsko in Švedsko prisilile do sporazuma Aix-la-Chapelle. Ludvik si je pridobil 12 trdnjav v Flandriji in odrezal Nizozemsko od ostalih tako, da si je kupil Angleško in Švedsko nevtralnost. Leta 1672 je vodil pohod zoper Nizozemsko. Šest let so Nizozemci s pomočjo Španije in Avstrije prestajali napade Francozov. Sporazum podpisan v Nijemegen-u (1678) ni podrl Nizozemske, a je dal Ludviku mejni del Nizozemske.

Ker se je bojeval zoper nizozemske protestante, je Ludvik izgubil podporo pri Hugenotih in jo pridobil pri krščanskem plemstvu. Leta 1685 je bil odločen za vojaško spreobrnitev Hugenotov, preklical je njihovo pravico do svobode –Nantesov edikt. Poslal je več kot 200.000 ljudi v izgnanstvo in s tem sprožil ponoven upor Hugenotov. Zmeraj hvaljen od

svojih krščanskih podložnikov, se je v protestantskih deželah večal odpor do Ludvika. Prezaupno in nepremišljeno je leta 1688 poslal vojsko v Porenje, da bi zahteval tukajšnje ozemlje za svoje. Ta vojna z Augsburgško zvezo (1688-1697) je prinesla resen primanjkljaj v Ludvikovi vojski. Ne jezno pustošenje Porenja, niti Ryswiški mir (1697) nista izboljšala francoske moči ali dali slavo monarhiji.

Ludvikova zadnja vojaška pustolovščina

Vojna za špansko nasledstvo (1701-1713), je izvirala iz želje, da njegov vnuk Filip zasede španski prestol. Ludvikove armade, oslABLJENE zaradi raznih evropskih zvez, so izgubile večino pomembnih bitk, a dobile kontrolo čez Španijo.

Utrechtski sporazum (1713), kateri je dodelil Franciji razne predele Severne Amerike, je priznal Filipa kot kralja Španije. Ludvik je poveljeval zelo bojni Franciji, vse dokler ga ni leta 1715 zapustilo zdravje. Trpel je za mrzlico in gangreno, zbral je še dovolj moči, da je izjavil: »Jaz odhajam, Francija ostaja«, preden je 1. septembra 1715 v Versailles-u umrl.

Umetnost

Vzporedno z Ludvikovo skrbjo za slavo v vojni je bilo njegovo pokroviteljstvo umetnosti. Molière in Racine sta napisala igre prirejene za njegov dvor. Slike francoskih mojstrov so krasile njegove palače, kjer je Jean Baptiste Lully igral in razvajal s glasbo njegove obiskovalce. Ludvik je osnoval akademije slikarstva in kiparstva (1655), znanosti (1666) in arhitekture (1671) in leta 1680 je otvoril Comédie Française. Njegova veličastna palača Versailles je postala center Evrope.

Po smrti kraljice Marije Terezije leta 1683 se je Ludvik skrivno poročil s svojo priležnico in skrivnostno ženo, Françoise d'Aubigné, znano kot Madame de Maintenon; ona ga je vzpodbujala in vnemala za obnovo mest. Ludvik je poskrbel za razvoj Pariza, kakor nihče drug. Obnovil je obzidje, zgradil dom za veterane, načrtoval izgradnjo avenije Champs-Élysées in obnovil Notre Dame.

Ludvik XIV ni bil nikdar zmožen ločiti plemičev od navadnih ljudi, kakor so to storili drugi. Izdelal je najboljši način vodenja v takratni absolutistični Evropi.

Viri: V. Cronin – Ludvik XIV (1967),
Microsoft – Encarta 97 (1997)